

องค์ประกอบของความร่วมมือ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

A FACTOR OF COLLABORATION COMPETENCIES FOR PRIMARY STUDENTS

รุจิรัตน์ รุ่งหัวไผ่¹

ดนุลดา จามจุรี²

ศิริยุภา พูลสุวรรณ³

วิญญูชนม์ อยู่โนศล⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะความร่วมมือ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ผลการวิจัยพบว่า ความร่วมมือเป็นการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายผลลัพธ์ที่มีร่วมกัน หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่เกิดจากการมีมุมมองร่วมกัน มีการนำความรู้ ประสบการณ์ และทักษะของสมาชิกภายในกลุ่มมารวมกันเพื่อสร้างสรรค์หรือพัฒนาผลงานใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพ หรือแก้ปัญหาโดยค้นหาคำตอบที่เป็นไปได้ ที่อยู่เหนือข้อจำกัดของมุมมองของแต่ละคน ทั้งนี้ความร่วมมือจะก่อให้เกิดความคิดใหม่ๆ และวิธีการแก้ปัญหาแบบใหม่ๆ ในระหว่างที่มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น การแบ่งปัน การสร้างสรรค์ การสะท้อนและรับฟังความคิดเห็นเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการความร่วมมือ และผลลัพธ์ที่ได้จะกลายเป็นผลรวมของการพัฒนาความเข้าใจร่วมกัน ทั้งนี้ความร่วมมือเป็นได้ทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน ซึ่งองค์ประกอบของความร่วมมือมีดังนี้

1. องค์ประกอบด้านทักษะ ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา
2. องค์ประกอบด้านความสามารถ ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถในการจัดการความขัดแย้ง ความสามารถในการสร้างสรรค์และปรับปรุงผลงาน และความสามารถในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์
3. องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ ซึ่งประกอบด้วย ความเคารพและความไวซึ่งกันและกัน การมีจุดมุ่งหมาย/เป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน การมีอำนาจในการตัดสินใจร่วมกัน และการมีความรับผิดชอบร่วมกัน

คำสำคัญ : องค์ประกอบของความร่วมมือ

¹ หลักสูตรการศึกษาคุุณยบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴ อาจารย์ประจำ สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ABSTRACT

This research aims to find a factor of collaboration competencies for primary students by using the documentary research. Research found that collaboration is working together to achieve a common result or innovate that caused by a common view. Have the knowledge, experience and skills of the members of the group come together to create and develop new effective works or solve problems by searching for answers as possible above the limitations of the perspective of the individual. The collaboration will bring new ideas and the solution of new problems. While interacting with others sharing creativity. Reflection and feedback is an important part of the process of collaboration. And the result is the sum of the development of a common understanding. This collaboration is both the process and results of operations. Which are the components of collaboration are as follows.

First. Skills component. Which include communication skills, teamwork skills, decision making skills and problem solving skills.

Two. Capabilities component. Which include The ability to manage conflict, ability to innovate and improve performance, and the ability to build and maintain relationships.

Three. Attributes component . Which include Respect and trust each other. The clear common aims /goals, the authority to make decisions together, and a shared responsibility

Keyword : A factor of Collaboration

บทนำ

มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 6 กำหนดให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ตัวบ่งชี้ 6.3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งมีคำอธิบายว่า ผู้เรียนปฏิบัติตามกฎ ข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน มีความสามารถในการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้ความร่วมมือ แสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ ประสานการทำงาน ปฏิบัติงานตามบทบาท และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554: 63) แต่ในการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2556 ที่ทำเนียบรัฐบาล สสค. ได้จัดจุดทดสอบทักษะเด็กไทยว่ามีทักษะและความพร้อมหรือไม่ จากผลการวัดทักษะเด็กไทยในยุคนศตวรรษที่ 21 พบว่า เด็กส่วนใหญ่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ในระดับที่ดี แต่หนึ่งในขณะทำงานร่วมทดสอบการประเมินทักษะของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 กล่าวว่า เด็กไทยมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมได้ดี แต่มีปัญหาเรื่องการทำงานเป็นทีม ซึ่งอยู่ในกลุ่มทักษะชีวิตและอาชีพ จึงส่งผลกระทบต่อทักษะด้านการสื่อสาร เด็กส่วนใหญ่อยากคิดแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง ปฏิเสธการถามความเห็นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งที่ทักษะการทำงานร่วมกันถือเป็นคุณลักษณะที่ตลาดแรงงานและบริษัทชั้นนำของโลกต้องการ โดยพบว่าสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาเป็นตัวหล่อหลอมให้เด็กเป็นเช่นนั้นที่ต่างคนต่างเรียน ไม่มีกิจกรรมฝึกให้เด็กทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมถึงค่านิยมการแข่งขัน ดังนั้นสิ่งที่เริ่มง่ายที่สุดคือครู เพราะโรงเรียนยังเป็นสภาพแวดล้อมที่จัดขึ้นได้และควบคุมได้มากกว่าบ้านที่มีหลายปัจจัยมาเกี่ยวข้อง โดยครูควรกระตุ้นกิจกรรมเป็นกลุ่มให้มากขึ้น รวมถึงการให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาเพื่อเปิดรับทักษะทางสังคมให้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.). 2556: Online) ซึ่งผลการทดสอบดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2554 : 11– 12) ที่กล่าวว่าความร่วมมือในการทำงานมีความสำคัญมาช้านานแล้ว โดยเฉพาะสำหรับคนไทย มีผู้ให้ข้อสังเกตไว้ว่ามีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะเหล่านี้เป็นอย่างมาก เพราะคนไทยจำนวนมากยังขาดคุณสมบัติของการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่า ความร่วมมือ ได้กลายเป็นประเด็นสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน เหตุผลสำคัญๆ 2 ประการ คือ ประการที่ 1 สถานที่ทำงานเปลี่ยนไป ต้องการความร่วมมือกันในการทำงานและการทำงานเป็นทีมมากขึ้น และประการที่ 2 การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการ ความคิด และวิธีการสร้างความรู้ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู (Microsoft. 2012: 1) ทักษะหนึ่งที่จะทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้ได้ก็คือ ความร่วมมือ แต่จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่ยังไม่มีการศึกษาเรื่องความร่วมมือ ในฐานะที่เป็นผลลัพธ์สุดท้ายหรือเป้าหมาย ทั้งๆ ที่ความร่วมมือเป็นทักษะที่สำคัญต่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ยังไม่มีงานวิจัยเล่มใดที่ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะความร่วมมือ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ในบริบทที่เหมาะสมกับสภาวการณ์ปัจจุบัน

ของประเทศไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะความร่วมมือ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะความร่วมมือ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

คุณภาพผู้เรียนที่สังคมต้องการประการหนึ่งคือ ความร่วมมือ ซึ่งมีความหมายโดยกว้างหมายถึงการทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป แต่ในปัจจุบันความร่วมมือเป็นมากกว่าการที่ผู้คนจะมาทำงานร่วมกันเป็นทีม ความร่วมมือจะก่อให้เกิดความคิดใหม่ๆ และวิธีการแก้ปัญหาแบบใหม่ๆ ที่หลอมรวมมาจากมุมมอง ประสบการณ์ และความรู้ที่จะช่วยทำให้เราทำงานได้สำเร็จ (Shawn Callahan et al. 2009 : 2; Florence Green 2009 : 6) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความร่วมมือในฐานะที่เป็นจุดหมายของการใช้ความร่วมมือ (ผลลัพธ์) ซึ่งเป็นความร่วมมือที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยการทำงานร่วมกันของบุคคลนั้นอาจเป็นการทำงานร่วมกันอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการก็ได้ เพื่อให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน โดยอาศัยความรับผิดชอบของแต่ละคนในการทำงานที่ได้วางแผนร่วมกัน ประสบความสำเร็จ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีการเรียนรู้ร่วมกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาโมเดลสมรรถนะความร่วมมือ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้มีขั้นตอนในการดำเนินดังนี้

1. รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือ
2. วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากเอกสารและงานวิจัยที่รวบรวมมาได้
3. สังเคราะห์องค์ประกอบของความร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ทั้งหมด

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือ เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์องค์ประกอบของความร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ความหมายของความร่วมมือ

เรามักพบกับคำถามที่ว่า ความร่วมมือ (collaboration) คืออะไร ในเบื้องต้น ความร่วมมือ คือ การทำงานร่วมกัน ถ้าขยายให้ชัดเจน ความร่วมมือ หมายถึง การที่ผู้คนมาทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายผลลัพธ์ที่มีร่วมกัน แต่การให้คำอธิบายเช่นนี้ ก็มีขอบเขตกว้างมากเกินไป เพราะครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เราต้องทำเมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่น (Michael Sampson. 2010 : Online) หากค้นหาความหมายของคำว่าความร่วมมือ ในเครื่องมือการค้นหารูปแบบต่างๆ คุณจะรับคำตอบประมาณ 82 ล้านคำตอบ ถึงแม้นิยามของความร่วมมือจะมีมากมายหลายรูปแบบ แต่คนส่วนใหญ่ก็ยอมรับว่า ความร่วมมือเป็นสิ่งที่ดีที่ควรปฏิบัติ ในที่นี้ ความร่วมมือ หมายถึง การทำงานร่วมกับผู้อื่นในการสร้างสรรค์ค่านิยมผ่านกระบวนการสื่อสาร การมีมุมมองร่วมกัน การหลากหลายของการระดมพลังสมองและการแก้ปัญหา กลุ่มที่มีความหลากหลายจะสามารถทำงานได้ผลดีกว่า (Carlos Dominguez. 2011: Online) ความร่วมมือ หมายถึง กระบวนการที่กลุ่มคนที่มีแง่มุมความคิดเกี่ยวกับปัญหาที่แตกต่างกัน สามารถสำรวจความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ และค้นหาคำตอบที่เป็นไปได้ ที่อยู่เหนือข้อจำกัดของมุมมองของแต่ละคน (Shawn Callahan et al. 2009: 2) ตามความหมายนี้ ความร่วมมือมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างคำตอบที่เหมาะสม ครอบคลุมกับปัญหา และช่วยพัฒนาวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการที่บุคคลหรือหน่วยงานจะทำได้โดยลำพัง (Florence Green 2009: 6) และในปัจจุบันนี้ ความร่วมมือ เป็นมากกว่าการที่ผู้คนจะมาทำงานร่วมกันเป็นทีมหรือเป็นชุมชน ความร่วมมือจะก่อให้เกิดความคิดใหม่ๆ และวิธีการแก้ปัญหาแบบใหม่ๆ ที่หลอมรวมมาจากมุมมอง ประสบการณ์ และความรู้ที่จะช่วยทำให้เราทำงานได้สำเร็จ (Shawn Callahan et al. 2009: 2)

ในขณะเดียวกันเรามักพบว่า คำว่า ความร่วมมือ (collaboration) และคำว่า การทำงานเป็นทีม (Teamwork) เป็นคำที่มักถูกนำมาใช้แทนกัน แต่ความร่วมมือเป็นผลลัพธ์ของกระบวนการที่มีพลวัตมาจากการพัฒนากระบวนการกลุ่ม ผลลัพธ์ที่ได้มาจากการบวนการสังเคราะห์มุมมองที่แตกต่างกัน ความร่วมมือเป็นทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ที่มีความสนใจหรือความขัดแย้งร่วมกันที่ไม่สามารถทำให้สำเร็จได้โดยบุคคลเพียงคนเดียว แต่ต้องเกิดจากการร่วมกันทำงานของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน กระบวนการความร่วมมือเป็นผลรวมของการสังเคราะห์มุมมองที่แตกต่างกันเพื่อทำความเข้าใจต่อปัญหาที่มีความซับซ้อน ผลลัพธ์ความร่วมมือเป็นพัฒนาการของการบูรณาการคำตอบที่อยู่เหนือมุมมองของบุคคลเพียงคนเดียว ความร่วมมือจึงเป็นทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ (Deborah B. Gardner. 2005: Online) เป้าหมายของการสร้างความเข้าใจในเรื่องความร่วมมือ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่การทำงานร่วมกับผู้อื่น แต่ความร่วมมือจะมุ่งเน้นที่กิจกรรมที่สมาชิกแต่ละคนได้ความรู้ใหม่ ความเข้าใจใหม่ ใน

ระหว่างที่มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ การแบ่งปัน การสร้างสรรค์ การสะท้อนและรับฟังความคิดเห็นเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการ และผลลัพธ์ที่ได้จะกลายเป็นผลรวมของการพัฒนาความเข้าใจร่วมกัน (Microsoft. 2012: 1)

2. องค์ประกอบของความร่วมมือ

นักการศึกษาจำนวนมากได้ทำการศึกษาถึงกระบวนการความร่วมมือ และได้ให้คำแนะนำว่า มีปัจจัยสำคัญหลายประการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการความร่วมมือ เช่น Caplan. 1988; DelPizzo. 1990; Kull. 1991 มุ่งเน้นไปที่ความเป็นหุ้นส่วน นอกจากนี้ยังมีคนอื่น ๆ อีกที่มุ่งเน้นไปที่ยุทธวิธีที่สามารถช่วยผู้มีส่วนร่วมเมื่อต้องเผชิญหน้าและประสบความสำเร็จ (Gomez. 1990; Otterbourg & Timpane. 1986) จากที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่า ยังไม่มีนักวิชาการคนใดที่จำแนกองค์ประกอบของความร่วมมืออย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือ ของ เอมีลี อาร์ โล (Emily R. Lai. 2011: 1 - 40) ซึ่งพบว่า นักการศึกษาในบริบทต่างๆ ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย ได้ใช้แนวคิดเรื่องความร่วมมือมาใช้ในการสอนและการประเมินผลมานานแล้ว แต่เมื่อเร็วๆ นี้ นักการศึกษาและผู้กำหนดนโยบายได้ชี้ให้เห็นว่า ความร่วมมือเป็นผลลัพธ์ที่สำคัญมากกว่าการใช้เป็นเครื่องมือไปสู่เป้าหมาย แต่ยังไม่มีการวิจัยเล่มใดที่กำหนดองค์ประกอบของความร่วมมือไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอาจสรุปองค์ประกอบของความร่วมมือเป็น 3 ด้าน คือ ด้านทักษะ ด้านความสามารถ และด้านคุณลักษณะ ดังมีรายละเอียดขององค์ประกอบของความร่วมมือในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 องค์ประกอบของความร่วมมือด้านทักษะ

ถ้าจะทำงานแบบร่วมมือกันให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีทักษะที่หลากหลาย บัวเวน เจ (Bauwens, J. 2002: Online) เสนอว่า ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่จำเป็นต้องทำเพื่อให้ความร่วมมือประสบความสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วยทักษะย่อย ดังนี้คือ ทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในขณะเดียวกัน เชียลล่า เคอร์แกน (Sheilla Kerrigan. 2011: 1) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ความร่วมมือ เป็นกลุ่มที่ซับซ้อนของทักษะ ความสามารถ และพฤติกรรม ที่สามารถคิดและทำให้เป็นรูปร่างได้ ซึ่งองค์ประกอบของความร่วมมือประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร ประกอบด้วย การฟัง การให้ความสนใจต่อภาษากายและภาษาพูด การให้และการรับการสื่อสารทางบวก การวิพากษ์ที่มีประโยชน์ ทักษะความร่วมมือ ประกอบด้วย การเป็นผู้นำ – ผู้ตาม และการเปลี่ยนบทบาทจากผู้นำเป็นผู้ตาม การรับผิดชอบต่อการงานของกลุ่ม การให้ความสำคัญกับกระบวนการกลุ่ม ทักษะทางอารมณ์ ประกอบด้วย การเอาใจใส่ต่อความรู้สึกของผู้อื่น การรู้จักควบคุมอารมณ์ให้เหมาะสม การแสดงความเห็นใจและการมีความรู้สึกร่วม และทักษะทางปัญญา ประกอบด้วย การมุ่งมั่นอยู่กับงาน

จนกว่างานจะสำเร็จ การมีส่วนร่วมในการสนทนา การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานและการสรุปผลงาน
ความสามารถในการสร้างสรรค์ต่อยอดผลงาน

มาร์ติน ซวิลลิง (Martin Zwillig. 2013) กล่าวว่า 10 วิธี/ทักษะ ที่จะช่วย
เสริมสร้างทักษะความร่วมมือของทีม ประกอบด้วย การสร้างและรักษาความเชื่อใจ การคาดหวังใน
ความขัดแย้งเพื่อนำไปสู่การลงมติ การยอมรับการเปลี่ยนแปลง การปรับปรุงการตระหนักในตนเอง
การสร้างระดับการวิเคราะห์ โครงสร้าง และการควบคุม การตัดสินใจ การสื่อสารอย่างต่อเนื่อง การ
สร้างทีมที่ประสพชัยชนะ การจดจำและการให้รางวัล และการสร้างประสบการณ์แห่งการเรียนรู้
นอกจากนี้ เนรีด้า จอส (Nerida Joss. 2013: Online) ได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อตอบคำถามว่า ทักษะใด
เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการทำให้ทักษะความร่วมมือประสบความสำเร็จ โดยทำการศึกษาจากกรอบ
สมรรถนะหลักของประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แคนาดา เพื่อนำมาหาข้อสรุป ผลการศึกษาพบว่า
ทักษะระหว่างบุคคลที่จำเป็นต่อความร่วมมือได้แก่ ทักษะการเจรจาต่อรอง ทักษะการทำงานเป็นทีม
ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการจัดความขัดแย้ง ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้าง
ความไว้วางใจ ทักษะการสร้างแรงจูงใจ ทักษะการพิจารณาถึงมุมมองของสมาชิก ทักษะการรับผิดชอบ
ต่อการให้ข้อมูลย้อนกลับ ทักษะการระบุความเชี่ยวชาญในกลุ่ม ทักษะการขับเคลื่อนความเชี่ยวชาญใน
กลุ่ม และทักษะการเป็นผู้นำในกลุ่ม

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความร่วมมือด้านทักษะ
ของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และสรุปองค์ประกอบของความร่วมมือด้านทักษะได้
ดังนี้คือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา ซึ่ง
สามารถกำหนดนิยามของแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. ทักษะการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกที่สื่อสารให้
ผู้อื่นเข้าใจได้ถูกต้องชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจต่อกัน และสานต่อเรื่องราวที่สื่อสารระหว่างผู้ส่งสาร
และผู้รับสาร
2. ทักษะการทำงานเป็นทีม หมายถึง ความสามารถในการร่วมกันทำงาน
ของสมาชิกที่มากกว่า 1 คน โดยที่สมาชิกทุกคนนั้นจะต้องมีเป้าหมายเดียวกัน มีการแบ่งหน้าที่และ
ความรับผิดชอบร่วมกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมี
ประสิทธิภาพ
3. ทักษะการตัดสินใจ หมายถึง ความสามารถของบุคคลต่อกระบวนการคิด
อย่างมีเหตุผลในการพิจารณาเลือกแนวทางในการปฏิบัติสถานการณ์หนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย หรือ
วัตถุประสงค์ที่ต้องการ

4. ทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการคิดหาทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาให้ดีที่สุด โดยใช้ประสบการณ์ที่ค้นพบด้วยตนเอง ที่เกิดจากการสังเกต การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตีความ และการสรุปความเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 องค์ประกอบของความร่วมมือด้านความสามารถ

มหาวิทยาลัยแห่งสเตรทไคลด์ (University of Strathclyde. 2013) กล่าวว่า ทักษะความร่วมมือ เป็นความสามารถในการทำงานกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพในงานทั่วไป การกระทำที่เคารพความต้องการและผลงานของผู้อื่น การสร้างสรรค์ผลงานและการยอมรับมติ การเจรจาต่อรองแบบชนะทั้งสองฝ่าย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของทีม ในขณะที่ จิม แทม (Jim Tamm. 2013: Online) กล่าวว่า ทักษะสำคัญพื้นฐาน 5 ประการ ที่จะช่วยเสริมสร้างทักษะความร่วมมือ ได้แก่ ความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกัน ความจริงใจ ความรับผิดชอบด้วยตนเอง ความตระหนักในตนเองและการรับรู้ของผู้อื่น และความสามารถในการเจรจาต่อรอง นอกจากนี้ The Center for Organizational Design (COD. 2013 : Online) กล่าวว่า การให้สมาชิกในทีมได้สื่อสาร อภิปราย และตัดสินใจ จะช่วยสร้างบรรยากาศทางสังคมในเชิงบวก ซึ่งบรรยากาศทางสังคมในเชิงบวกจะช่วยให้ผู้คนสามารถทำงานได้อย่างเต็มความสามารถและสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันให้บรรลุผลสำเร็จสมาชิกในทีมควรมีความสามารถเหล่านี้คือ ความสามารถในการรับรู้ การฟัง และการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคล ความสามารถในการให้และรับความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ ความสามารถในการทำความเข้าใจและปรับปรุงวิธีการของกลุ่มทำงานจริงๆ ความสามารถในการปรึกษาหารือและการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ ความสามารถในการกำหนดและการแก้ปัญหาทางสังคม ความสามารถในการจัดการความขัดแย้งอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา และความสามารถในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของพวกเขา

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความร่วมมือด้านความสามารถของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และสรุปองค์ประกอบของความร่วมมือด้านความสามารถได้ดังนี้คือ ความสามารถในการจัดการความขัดแย้ง ความสามารถในการสร้างสรรค์และปรับปรุงผลงาน และความสามารถในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ ซึ่งสามารถกำหนดนิยามของแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. ความสามารถในการจัดการความขัดแย้ง หมายถึง ความสามารถในการจัดการเมื่อเกิดความขัดแย้งหรือความไม่เข้าใจของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอันเนื่องมาจากความแตกต่างในเรื่องความคิด การกระทำ การตัดสินใจ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานของกลุ่ม หรือบุคคล

2. ความสามารถในการสร้างสรรค์และปรับปรุงผลงาน หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนางานให้สำเร็จลุล่วงโดยคำนึงถึงเป้าหมาย และความสำเร็จของงาน

3. ความสามารถในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและกัน และสามารถรักษาสัมพันธ์ภาพไว้ได้ยืนยาว

2.3 องค์ประกอบของความร่วมมือด้านคุณลักษณะ

หว่า ลี (Hwa Lee. 2007 : 1) กล่าวว่า คุณลักษณะของความร่วมมือประกอบด้วย คุณลักษณะสำคัญ 6 ประการดังนี้ คือ ความร่วมมือเป็นไปด้วยความสมัครใจ ความร่วมมือมีพื้นฐานบนความเท่าเทียมกัน การกระทำของทุกคนมีคุณค่าเท่าเทียมกัน ความร่วมมือต้องการเป้าหมายร่วมกัน ความร่วมมือรวมถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ ความร่วมมือรวมถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของงาน ความร่วมมือมีพื้นฐานบนการใช้ทรัพยากรร่วมกัน นอกจากนี้ เจ ฮาร์แมน (J. Harman. 2008) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลทำให้ความร่วมมือประสบผลสำเร็จ กรณีศึกษา dKnet ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จมีดังนี้คือ ความร่วมมือถูกพัฒนาขึ้นมาจากการมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน แน่นนอน มีความเคารพซึ่งกันและกันในระดับสูง มีความเข้าใจและเชื่อใจระหว่างสมาชิกทุกคน ทุกคนมีอำนาจในการตัดสินใจร่วมกัน สมาชิกได้ใช้ทรัพยากรร่วมกัน ผู้นำที่มีทักษะเป็นส่วนสำคัญของการทำงานที่ประสบผลสำเร็จ และสมาชิกเป็นเจ้าของกระบวนการความร่วมมือ ในขณะเดียวกัน มหาวิทยาลัยเวอร์มอนท์ (University of Vermont. 2008) กล่าวว่า หลักการสำคัญของความร่วมมือประกอบด้วย ความร่วมมือต้องให้สมาชิกทุกคนในทีมต้องการที่จะทำงานร่วมกันเพื่อไปสู่เป้าหมายร่วมกัน ความร่วมมืออยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกที่ว่า ทุกคนมีคุณค่า ความร่วมมือมีมุมมองเดียวสำหรับทุกคนในทีม ความร่วมมืออยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกที่เข้มแข็งบนจุดมุ่งหมายและความร่วมมือต้องการความเชื่อถือและความรู้สึกถึงความรับผิดชอบร่วมกัน นอกจากนี้ ฟลอเรนซ์ กรีน (Florence Green. 2009 : 37 – 39) กล่าวว่า ความร่วมมือจะประสบผลสำเร็จ เมื่อมีลักษณะดังนี้คือการมีมุมมองร่วมกัน การมีพลังอำนาจร่วมกัน สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเชื่อมโยงกันในระดับไมใช่ในแนวตั้ง ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ/ ผู้ที่มาร่วมกัน การมีโครงสร้างที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ การไว้วางใจและเคารพทุกคน การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ มีกิจกรรมร่วมกันตลอดเวลา การให้ความสำคัญกับประเด็น/ ผลลัพธ์ที่มีความหมาย การมีความพร้อมในการสนับสนุน รวมกลุ่มไม่แบ่งแยก การใช้แหล่งทรัพยากรที่เหมาะสมในการทำงาน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเชื่อมโยงกันในระดับไม่ใช่ใน

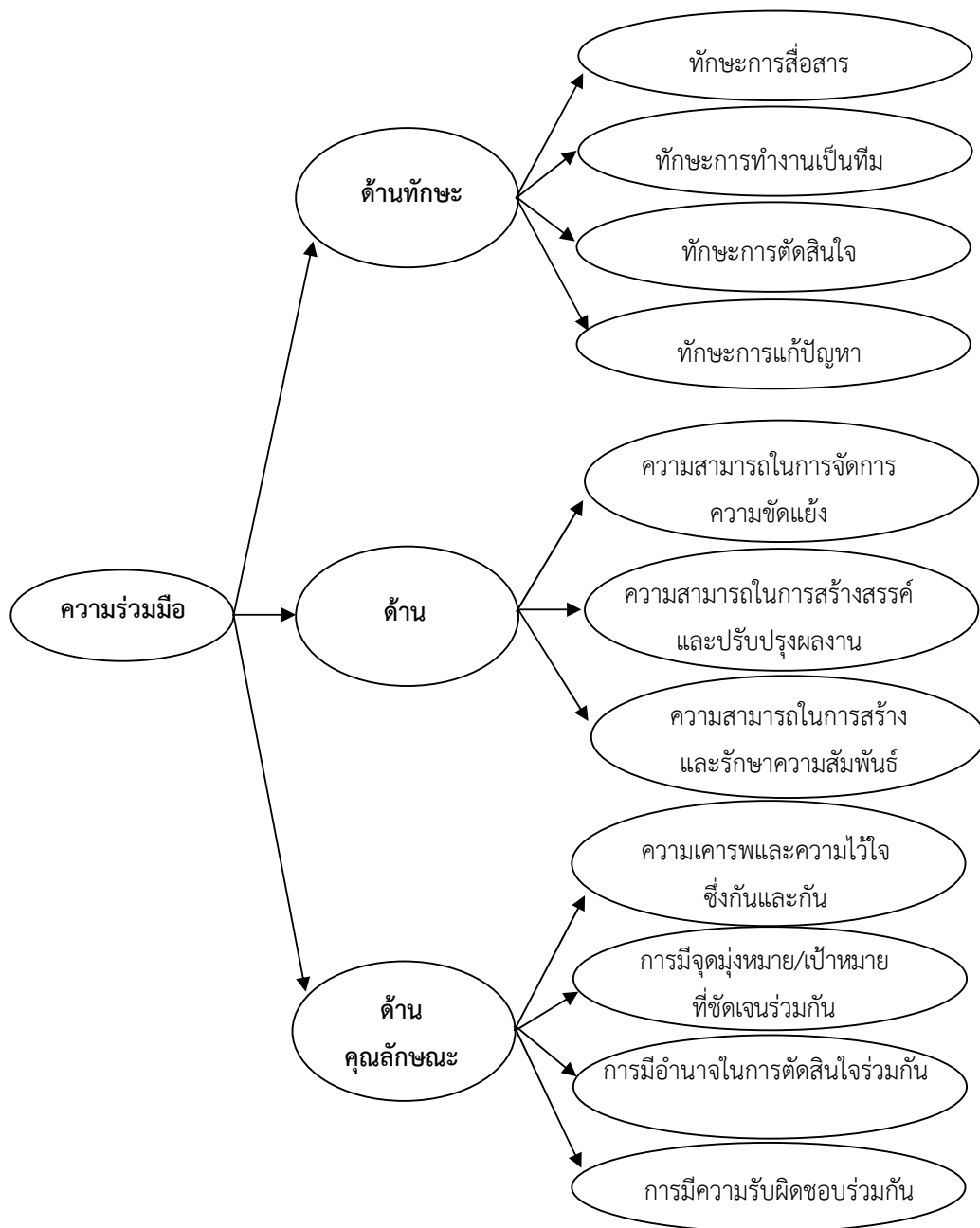
จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความร่วมมือด้านคุณลักษณะของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และสรุปองค์ประกอบของความร่วมมือด้านคุณลักษณะได้ดังนี้คือ ความเคารพและความไว้วางซึ่งกันและกัน การมีจุดมุ่งหมาย/เป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน การมีอำนาจในการตัดสินใจร่วมกัน และการมีความรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งสามารถกำหนดนิยามของแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. ความเคารพและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน หมายถึง การอ่อนน้อมถ่อมตน ให้เกียรติและเคารพในความคิดของผู้อื่น เคารพและเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงเปิดใจที่จะรับฟังความเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากความคิดของตัวเอง อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน
2. การมีจุดมุ่งหมาย/เป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน หมายถึง การให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการทำงาน โดยแต่ละคนมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ร่วมกันกำหนด
3. การมีอำนาจในการตัดสินใจร่วมกัน หมายถึง การให้อำนาจและความรับผิดชอบในการพิจารณาข้อมูลและหาทางเลือกที่ดีที่สุดที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายหรือแก้ปัญหาได้สำเร็จ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. การมีความรับผิดชอบร่วมกัน หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม ละเอียดยรอบคอบ เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำของตนและของผู้อื่นๆ ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย รวมทั้งความพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือ (collaboration) ดังที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความร่วมมือ เป็นการงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายผลลัพธ์ที่มีร่วมกัน หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่เกิดจากการมีมุมมองร่วมกัน มีการนำความรู้ ประสบการณ์ และทักษะของสมาชิกภายในกลุ่มมารวมกันเพื่อสร้างสรรค์หรือพัฒนาผลงานใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ความร่วมมือจะก่อให้เกิดความคิดใหม่ๆ และวิธีการแก้ปัญหาแบบใหม่ๆ ในระหว่างที่มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นๆ การแบ่งปัน การสร้างสรรค์ การสะท้อนและรับฟังความคิดเห็นเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการความร่วมมือ ทั้งนี้ความร่วมมือเป็นได้ทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน สมรรถนะความร่วมมือ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่แสดงออกมา อันเป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่แสดงออกไปในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์ประกอบของความร่วมมือมีดังนี้

1. องค์ประกอบด้านทักษะ ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา
2. องค์ประกอบด้านความสามารถ ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถในการจัดการความขัดแย้ง ความสามารถในการสร้างสรรค์และปรับปรุงผลงาน และความสามารถในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์
3. องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ ซึ่งประกอบด้วย ความเคารพและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การมีจุดมุ่งหมาย/เป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน การมีอำนาจในการตัดสินใจร่วมกัน และการมีความรับผิดชอบร่วมกัน

ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของความร่วมมือด้านทักษะ ด้านความสามารถ และด้านคุณลักษณะ ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของความร่วมมือได้ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ องค์ประกอบของความร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

จากการศึกษาค้นคว้าทำให้ผู้วิจัยได้องค์ประกอบของความร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบด้านทักษะ องค์ประกอบด้านความสามารถ และ องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของความร่วมมือที่ได้พัฒนาขึ้นไปพัฒนาเป็น โมเดลสมรรถนะความร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ., 2554.
- ทิตินา แคมมณี. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย., 2554.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.). สสค. เปิดผลสำรวจทักษะของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2556 จาก <http://www.qlf.or.th/Home/Details?contentId=570>, 2556.
- Bauwens, J. (Module 3) Models of Collaboration [Online]. Retrieved April 10, 2013, from http://elearndesign.org/modules/ocada603_acn1/1.html, 2002.
- Borden, L. M. Community collaboration: When the whole is greater than the sum of parts. Unpublished doctoral dissertation, University of Illinois, Urbana-Champaign, Illinois., 1997.
- Caplan, J. Public school and private university collaboration: A process for effecting change. Dissertation Abstracts International. 51, 3035-A., 1989.
- Carlos Dominguez. Collaboration: What Does it really mean?. Retrieved May 10, 2013, from <http://blogs.cisco.com/news/collaboration-what-does-it-really-mean/>, 2011.
- Deborah B. Gardner. Ten Lessons in Collaboration. Retrieved May 10, 2013, from http://www.medscape.com/viewarticle/499266_2, 2005.
- DelPizzo, M. A naturalistic study of the salient themes of a school/business collaborations. Dissertation abstracts international. 51, 3035-A., 1990.

- Emily R. Lai. Collaboration: A Literature Review. Retrieved November 20, 2012, from <http://www.pearsonassessments.com/hai/images/tmrs/Collaboration-Review.pdf>, 2011.
- Florence Green. Building Collaboration Skills Collaboration 2009 Learn it Live it Love it. Retrieved October 30, 2012, from [http://www.Fgreen@IdeaEncore.com/Building Collaboration Skills](http://www.Fgreen@IdeaEncore.com/Building%20Collaboration%20Skills), 2009.
- Gomez, M. N. To advance learning: A handbook on developing K12 post secondary partnerships. Irvine, CA: University Press of America., 1990.
- Hogue, T., Perkins, D., Clark, R., Bergstrum, A., Slinski, M., & Associates. Collaboration framework: Addressing community capacity. Columbus, OH: National Network for Collaboration, 1995.
- Hwa Lee. Collaboration: A Must for Teachers in Inclusive Educational Settings. Retrieved October 30, 2012, from <http://education.shu.edu/pt3grant/lee/collaboration.html>, 2007.
- J. Harman. Factors Influencing Successful Collaboration: TheCase of dKnet. Retrieved April 10, 2013, from <http://ro.uow.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1021&context=insm08> (Jesse Lyn Stoner. 2013: Online), 2008.
- Jim Tamm. Skills for High Performance Teamwork. Retrieved April 10, 2013, from <http://www.centerod.com/high-performance-teams/>, 2013.
- Kamehameha School. 21st Century Skills for Students and Teachers. Honolulu: Kamehameha Schools, Research & Evaluation Division. (Kenneth Crow. 2013: Online), 2010.
- Kull, J. A., and Associates. Models of collaborative supervision involving teacher educators and school personnel in new roles and activities via supervisory teams. Chicago: Annual Meeting of the American Educational Research Association. (Martin Zwilling. 2013), 1991.
- Martin Zwilling. 10 Ways to Enhance Your Team Collaboration Skills. Retrieved April 10, 2013, from <http://gust.com/angel-investing/startup-blogs/2012/09/09/10-ways-to-enhance-your-team-collaboration-skills/>, 2013.

- Michael Sampson. Defining Collaboration: Collaboration as "Human Behavior" (Sense 1). Retrieved May 10, 2013, from <http://currents.michaelsampson.net/2010/05/collaboration-sense1.html>, 2010.
- Microsoft. 21ST CENTURY SKILLS Collaboration. Retrieved October 20, 2012, from <http://www.innovativeteachertoolkit.com/links/collaboration.html>, 2012.
- Nerida Joss. Collaborative competencies – what skills do we need to work efficiently together?. Retrieved April 10, 2013, from <http://iuhpe.gesundheitsfoerderung.ch/downloads/en/Programme/PDFs/Joss-Nerida.pps.pdf>, 2013.
- Otterburg, S., & Timpane, M. Collaborations and schools. In P. Davis (Ed.), Public-private collaborations: Improving urban life. New York: The Academy of Political Science., 1996.
- OECD. The Definition and Selection of Key Competencies. Retrieved October 20, 2012, from <http://www.oecd.org/edu/statistics/deseco/>, 2003.
- Shawn Callahan, Mark Schenk and Nancy White. Building a collaborative workplace. Retrieved October 30, 2012, from www.fullcirc.com, 2009.
- Sheilla Kerrigan. Creating a Collaborative Classroom. Retrieved October 30, 2012, from <http://centerforartsintegration.org/articles/creating-a-collaborative-classroom/>, 2011.
- ThaiPLC. ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2555 จาก http://www.ThaiPLC.org/21st_Century_Learning_Skills.pdf, 2555.
- The Center for Organizational Design (COD). Skills for High Performance Teamwork. Retrieved April 10, 2013, from <http://www.centerod.com/high-performance-teams/>, 2013.
- University of Strathclyde. Teamwork & Collaboration Skills. Retrieved April 10, 2013, from <http://www.strath.ac.uk/careers/skills/peopleskills/teamworkcollaborationskills/>, 2013.

University of Vermont. Critical Elements of Collaboration. Retrieved April 10, 2013, from
http://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0CDAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.uvm.edu%2F~pcl%2FModule%25203%2520Critical%2520Elements%2520of%2520Collaboration.ppt&ei=LKZzUZGWEMmGrAeLiYHACQ&usg=AFQjCNH5yi5xg2dzhC2Oly_u6qL1CrxxhQ&sig2=ylwXE9w0544W75WVV0vIFg, 2008.